

поглиблення міжнародного поділу праці, цілком закономірно, що процес глобалізації істотно позначається на економічній і фінансовій сферах, відповідно — на реалізації економічної функції держави.

Список використаних джерел

1. Бауман З. Глобалізація. Наслідки для людини і суспільства / З. Бауман ; пер. з англ. І. Андрушенка; за наук. ред. М. Винницького. – К. : Києво-Могилянська академія, 2008. – 109 с.
2. Бьюкенен П. Дж. Смерть Запада : пер. с англ. / П. Дж. Бьюкенен. – М. : Изд-во АСТ, 2003. – 446 с.
3. Свиридюк Н. П. Трансформація економічної політики держави в умовах глобалізаційних тенденцій сучасного розвитку / Н. П. Свиридюк // Юридичний вісник. – 2014. – № 3(32). – С.41- 45.
4. Яковюк І. В. Економічна функція держави і роль Європейського Союзу в її реалізації / І. В. Яковюк // Право та інновації. – 2014. – № 4(8). – С.105- 110.

СКУРІХІН С. М.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри загальнотеоретичної юриспруденції,
кандидат юридичних наук, доцент

ПРАВОВА КУЛЬТУРА ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ У ФУНКЦІОНАЛЬНОМУ РАКУРСІ

Дослідженню правової культури в юриспруденції приділяється велика увага, але теоретичні аспекти правової культури військовослужбовців у науковій літературі розроблені недостатньо. Тому питання сутності правової культури військовослужбовців Збройних Сил України, її зовнішніх проявів і соціального призначення заслуговують самого детального вивчення. У цьому зв'язку велике практичне значення набувають динамічні складові правової культури військовослужбовців, які розкриваються у функціональному ракурсі.

Специфіка військової служби й завдань, покладених на збройні сили, накладають свій відбиток і визначають особливості функціонування правової культури військовослужбовців. На нашу думку, варто виділяти наступні функції правової культури військовослужбовців: інформаційно-правову, регулятивну, комунікативну, ціннісно-нормативну, правосоціалізаційну.

Під час вивчення культури найважливіше значення приділяється інформації як засобу передачі соціокультурного досвіду від покоління до покоління. Культура при цьому являє собою особливий тип інформаційного процесу. Вся накопичена інформація про правові артефакти

визначається як правова спадщина і є важливим компонентом правової культури. В збройних силах вона виражається через правові ритуали, традиції, звичаї, правовий менталітет. До правових ритуалів і традицій в армії відносяться: носіння військової форми одягу, складання присяги, військове вітання, порядок вручення нагород, погон, несення бойового чергування, поважне ставлення до Бойового прапора тощо. Все життя і діяльність армії має ритуальний характер. Статути збройних сил фактично є кодифікацією ритуалів і традицій, підкреслюючи їхній правовий характер. Військові ритуали, традиції та звичаї допомагають зрозуміти сутність цієї професії, формують особливий шар правового менталітету, дозволяють усвідомити відмінні риси правової культури військовослужбовців.

Регулятивна функція правової культури військовослужбовців спрямована на забезпечення стійкого, злагодженого, динамічного та ефективного функціонування збройних сил. Властиві правовій культурі військовослужбовців ритуали, традиції, звичаї, набуваючи форму певних стереотипів, впливають на поведінку військовослужбовців, сприяють консолідації збройних сил, забезпечують згуртування військових колективів. Реалізація регулятивної функції правової культури військовослужбовців здійснюється через правові та інші соціальні норми. Нормативне закріплення у військових статутах та інших правових актах соціально корисної поведінки, сприяє виконанню бойових і навчальних завдань, забезпечує стійке функціонування армії.

Правова культура військовослужбовців виконує комунікативну функцію. Діяльність збройних сил заснована на постійній правовій комунікації між військовослужбовцями. При цьому процес комунікації в армійському середовищі має специфічні особливості. Знаки й тексти повинні бути простими, короткими й зрозумілими. Ці характеристики правової комунікації є особливо важливими при здійсненні навчальних і бойових завдань, управлінні військовими підрозділами і колективними видами озброєння. Високу правову значимість у цьому зв'язку набувають накази командирів як письмові, так і усні. Військове вітання також є засобом правової комунікації між військовослужбовцями, вказуючи не тільки на ритуальність армійського життя, але і на відносини підпорядкованості. Комунікативна функція правової культури сприяє взаєморозумінню між військовослужбовцями, формуванню правових традицій і правового менталітету.

Якісний стан правової культури військовослужбовців розглядається через ціннісно-нормативну функцію. У структурі цінностей військової служби виділяють: цінності військово-корпоративного характеру; військово-професійного характеру; прагматичного плану; фізичного розвитку, а також романтичні цінності. Більшість з них закріплені у військовому законодавстві. Дисципліна, чітке виконання наказів командирів, готовність до самопожертви, вірність слову, гідність, честь,

гуманне ставлення до противника та жертв війни є тими цінностями військової служби, які набули форму правових традицій. Певним зводом цінностей військово-правового характеру виступає Кодекс честі офіцера Збройних Сил України, прийнятий в 1999 році. Зміст Кодексу честі розкривається через категорії: Батьківщина; патріотизм; вірність і відданість Батьківщині; бездоганне виконання обов'язків; честь; чесність; честь мундира тощо. Сьогодні прагнення до реалізації військово-правових цінностей сприяє консолідації Збройних Сил України, формуванню духу корпоративізму, формуванню й виокремленню особливого виду групової правової культури.

Правова соціалізація здійснюється в безперервному процесі соціальної комунікації. У військовому колективі військовослужбовці орієнтуються на цінності і норми, які в ньому існують. Їх поведінка багато в чому залежить від розуміння ними ролі в структурі армійського життя, сприйняття цієї ролі, здатності її виконувати. Багато правових вчинків військовослужбовців пояснюються прагненням до самоствердження у військовому колективі, бажанням отримати визнання, повагу, підтримку товаришів по службі. На жаль, культурний контекст може створювати ґрунт для асоціальних форм поведінки в збройних силах: пияцтва, наркоманії, нестатутних взаємовідносин, розкрадання військового майна. Ці явища можуть набувати масового характеру, коли суспільство та армія перебувають в кризовому стані. Правова соціалізація військовослужбовців протікає тим швидше, чим вище їх правова культура, готовність сприймати вимоги військового законодавства і приводити свою поведінку у відповідність із цими вимогами. У збройних силах особлива увага приділяється цілеспрямованій правовій соціалізації (правовому вихованню). Завдяки правовому вихованню відбувається адаптація військовослужбовців до умов і особливостей військової служби.

Функціональна характеристика правової культури військовослужбовців поглиблює розуміння правових явищ, які існують у Збройних Силах України, вона дозволяє враховувати тенденції розвитку взаємин в армійському середовищі, вносити своєчасні корективи у випадках правових аномалій, сприяти зміцненню режиму правопорядку у військових колективах, і в остаточному підсумку — забезпечує підвищення боєздатності і авторитету Збройних Сил України.